

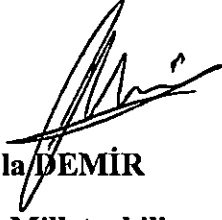

Sayı : 11499
Tarih : 16.04.2025

10/2632

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıda gerekçesiyle sunulan, son aylarda yaşanan ve ülkenin dört bir yanında milyonlarca emekçi çiftçinin yaşamını doğrudan etkileyen zirai don felaketinin nedenlerinin, sonuçlarının ve alınması gereken önlemlerin tüm boyutlarıyla araştırılması amacıyla Anayasa'nın 98. maddesi ile İçtüzüğü'nün 104 ve 105. maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederim.

Nejla DEMİR

Ağrı Milletvekili

GEREKÇE

Yapısı itibariyle doğaya bağımlılığından kaynaklı olarak kendi doğasında ciddi riskler içeren bitkisel üretimde, küresel ısınma ve beraberinde değişen iklim koşulları karşısında oluşan risk ve belirsizlik her geçen gün farklılaşarak artmaktadır. İklimsel faktörlerin ve doğal şartların etkisine diğer alanlardan çok daha fazla açık olan bir tarım alanında faaliyet yürüten çiftçiler, 2025 yılının başından itibaren önce kuraklık şimdi de zirai dondan dolayı ciddi zarar ediyorlar.

İklim değişikliğinin yarattığı olumsuzluklar ile birlikte kapitalist üretim ve tüketim ilişkilerinin doğa üzerindeki tahribatı, her geçen yıl daha yakıcı iklim krizlerine neden olmaktadır. Bu krizlerin en somut sonuçlarından biri olan zirai don felaketleri, son aylarda Türkiye'nin birçok bölgesinde tarımı durma noktasına getirmiş, halkın sofrasındaki ekmeği tehdit eder hale gelmiştir.

21-25 Şubat'ta Çukurova'da (Adana, Mersin, Hatay), 21-22 Mart'ta Ege'de (özellikle Manisa), 10-13 Nisan'da ise Türkiye genelinde yaşanan don olayları, çiftçinin emeğini, geçimini, umudunu yerle bir etmiştir.

Özellikle; Diyarbakır'ın Silvan, Ergani ve Bismil ilçelerinde bağ ve meyve üretimi büyük zarar görmüş, Batman'da bu yıl ilk kez yaygınlaşan badem ve ceviz bahçeleri don nedeniyle ürün veremez hale gelmiş, Mardin'de zeytinlikler ve bağlar ciddi şekilde etkilenmiş, Siirt'te ise fıstık ağaçları bu yıl döl tutmadan kuruma riskiyle karşı karşıya kalmıştır.

Elazığ'da üzüm bağları ve badem ağaçları büyük zarar görmüş, özellikle Baskil ve Ağın ilçelerinde çiftçiler geçim kaynağını kaybetmiştir. Van'da ceviz ve meyve ağaçları ile birlikte bazı sebze üretim alanları don nedeniyle tahrip olmuştur. Sigorta kapsamına girmeyen zararlar nedeniyle üreticiler borçlarını ödeyemez hale gelmiş, bazı köylerde üretim tamamen durmuştur.

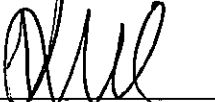
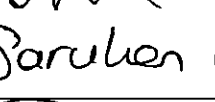
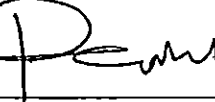
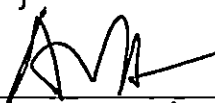
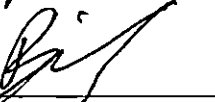
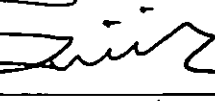
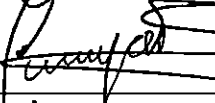
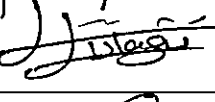
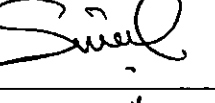
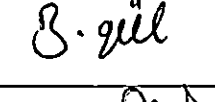
Halkın bin bir emekle kurduğu bağlar, bahçeler ve tarlalar büyük zarar görmüş; kayısıdan fındığa, üzümünden elmaya kadar stratejik öneme sahip birçok ürün yok olmuştur. Tarım ve Orman Bakanlığı dahi bu yılın 2014'ten bu yana en büyük zirai don felaketi olduğunu kabul etmiş ancak mevsim normallerinin dışındaki don olayları nedeniyle büyük bir yıkımla karşı karşıya kalan üreticiler yalnız bırakılmıştır. Yalnızca üretici değil; mevsimlik tarım işçileri, tarıma bağlı sanayi, bölge esnafı ve nihayetinde tüketici de bu felaketten etkilenmektedir.

Gıda fiyatlarında artış kaçınılmaz hale gelmiş, gıda enflasyonu bir kez daha derinleşmiştir. Tarımsal üretimden çekilmek zorunda kalan on binlerce küçük üretici ailesi sosyal yıkımla karşı karşıya kalmıştır. Üstelik bu durum ne iltir ne de son olacaktır. İklim krizi derinleştikçe afetlerin sıklığı ve şiddeti artacaktır.

Ancak merkezi yönetim, üreticiyi yalnız bırakmış; Tarım Sigortaları Sistemi (TARSİM) yaşanan hasarı karşılamaktan uzak kalmış; yerel yönetimler ise merkezi baskılar nedeniyle felaket karşısında yeterince desteklenmemiştir. Bu tablo karşısında, halkın, doğanın ve emeğin korunması toplumsal bir sorumluluk haline gelmiştir.

Bu çerçevede; Zirai donun nedenlerinin ve etkilerinin bilimsel ve toplumsal yönleriyle araştırılması, Hasar gören bölgelerdeki üreticilerin ekonomik ve sosyal durumlarının tespiti, TARSİM'in işleyişinin ve yetersizliklerinin açığa çıkarılması, İklim krizine karşı toplumsal, yerel ve ekolojik tabanlı bir risk yönetiminin oluşturulması, Üreticilerin kolektif güvencelere kavuşacağı destekleme politikalarının geliştirilmesi, Yerel yönetimlerin afetlere hazırlık ve müdahale kapasitelerinin artırılması, amacıyla bir Meclis Araştırması açılması elzemdir.

Toplumsal adaletin, ekolojik yaşamın ve üretici emeğinin korunması adına; zirai don felaketinin tüm boyutlarıyla araştırılması ve yaşanan tahribatın giderilmesi, gelecekte benzer felaketlerin önlenmesi için etkili politikaların geliştirilmesi amacıyla Meclis Araştırması açılması gerekmektedir.

1			
2	FERİT ŞENYAŞAR	ŞANLIURFA	
3	CEYLAN AKÇA CUPOLO	DİYARBAKIR	
4	İBRAHİM AKIN	İZMİR	
5	KEZBAN KONUKÇU	İSTANBUL	
6	HAKKI SARUHAN OLUÇ	ANTALYA	
7	PERİHAN KOCA	MERSİN	
8	AYTEN KORDU	TUNCELİ	
9	BERİTAN GÜNEŞ ALTIN	MARDİN	
10	ZEYNEP ODUNCU KUTEVİ	BATMAN	
11	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	
12	HEVAL BOZDAĞ	AĞRI	
13	OSMAN CENGİZ ÇANDAR	DİYARBAKIR	
14	SÜMEYYE BOZ	MUŞ	
15	ÖMER FARUK HÜLAKÜ	BİNGÖL	
16	ONUR DÜŞÜNMEZ	HAKKARİ	
17	GEORGE ASLAN	MARDİN	
18	SEMRA ÇAĞLAR GÖKALP	BİTLİS	
19	BURCUGÜL ÇUBUK	İZMİR	
20	CELAL FIRAT	İSTANBUL	